

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESECNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.

Telefon 21-13

Izhaja vsake srede
Cene: Letno din 32—, polletno
din 16—, četrtletno din 9—, in-
zemstvo din 64—
Poštno-čekovni račun številka 10.603

Cene inseratov: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Volitev papeža prične 1. marca

Priprave za volitev novega papeža so dovršene. Dne 28. februarja so se za 62 zbranimi kardinali zaprla v Vatikanu vrata, katera se zazidajo. Skupščina kardinalov bo do izvolitve novega poglavarja sv. Cerkve zbrana v od sveta ločenih in zazidanih prostorih, katere imenujejo »konklave«. V zazidanem oddelku bo s kardinali še kakšnih 200 ljudi, klerikov in tajnikov, določenih za postrežbo volilcem. Vsak kardinal ima v konklavi po enega tajnika in enega strežnika. V zazidani oddelek papeške palače pridejo nadalje generalni tajnik konklave monsignor Santoro z dvema po-

močnikoma, zakristan papeške palače in njegov pomočnik, trije tajniki bratje in dva strežnika, dva zdravnik, dva lekarnarja in še en bolniški strežnik. Za kuhinjo in postrežbo pri mizi bo skrbelo 11 lajskih bratov in 6 služabnikov. Obredom bodo načelovali prefekti, ki imajo po dva služabnika. Izdajo živil in jedilne shrambe bosta nadzorovala dva nameščena s pomočjo sestih slug. H kardinalskemu osebj u v konklave pridejo končno še trije gasilci, dva nočna čuvaja, mizar, kovač, klepar, dva mehanika, trije brivci, trije pometalci in en višji pometal.

Napoved važnih govorov v skupščini

Finančni odbor je končal po enotedenskem skoraj nepretrganem zasedanju dne 27. februarja državni proračun, sestavil poročilo za skupščino in določil poročevalce za sejo skupščine 28. februarja. Pri vseh sejah finančnega odbora so bili pridno na delu slovenski člani odbora, kateri so se petegovali za potrebe Slovenije. Dne 28. februarja bo predsednik skupščine Milan Simonovič obvestil poslance, da je dobil od finančnega odbora odborovo poročilo o proračunu in predlog finančnega zakona. Razprava o teh poročilih bo začela v skupščini 1. marca. Med skupščinskimi razpravami v prvem delu, ki bodo načelnega

značaja, bo finančni odbor razpravljal o vseh amandmanih (dostavkih), ki jih bo predložila sedanja vlada. Ti novi amandmani bodo izročeni skupščini v odobritev 5. marca. Največje zanimanje vlada po vsej državi za govor predsednika vlade in notranjega ministra Dragiše Cvetkoviča, ki je 25. februarja napovedal, da bo govoril pri proračunski razpravi v skupščini o vsem, kar posega globoko v vprašanje naše skupnosti. Poročilo o naši zunanji politiki bo podal pred poslanci zunanji minister dr. Cincar-Markovič, ki razpravam v finančnem odboru ni mogel prisostvovati, ker je bil na posvetovanjih v Bukarešti.

Pred polomom rdeče Španije

Ko je general Franco zasedel Katalonijo in se je razbežala katalonska rdeča armada s komunističnimi voditelji vred, je bilo jasno, da tudi preostanek rdeče Španije z Madridom in Valencijo ne bo mogel kljubovati 900.000 mož broječi Francovi armadi, ki čaka samo na povelje, da zdrobi zadnje rdeče vojaške sile. Francova odločilna zmaga je vplivala na Francijo in Anglijo, da sta prve dni tekočega tedna priznali nacionalno Španijo. Priznanje nacionalne Španije od vseh evropskih velesil je izbilo rdečim voditeljem v Madridu in Valenciji zadnji adut. V Francijo po zlomu Katalonije pobegli predsednik Španije Azana bo

ta teden odstopil. Koj po odstopu bo izdal proglas, v katerem bo razrešil sedanjo rdečo vlado z Negrinom na čelu, ki skuša z osmimi ministri zavleči popolni poraz. Vrhovnemu poveljniku rdeče armade in branitelju Madrida generalu Miaji bo poverjena naloga, da izroči Madrid in ostala rdeča mesta zmagovalcu Francu. Časopisje je že razglasilo vest, da je najspodobnejšemu rdečemu generalu Miaji ponudila Mehika pribežališče. Člani stalnega zastopstva španske rdeče vlade pri Društvu narodov v Ženevi so zapustili 25. februarja. Ženevo in se odpeljali v Francijo. Ta teden bo najbrž konec bratomornega klanja.

Oborožitev Rusije v ospredju

Nevarnost blazne vsote izmetava svet za oboroževanje v zadnjem času. Oboroževalni val evropskih velesil je zajel tudi sovjetsko Rusijo. Predsednik sveta ljudskih komisarjev Molotov je napovedal tretjo petletko, katera se bo izvajala v znamenju spopolnitve ruskega oboroževanja. Z izvedbo obrambne petletke bo Rusija po trditvi komunističnih voditeljev ena izmed »najmočnejših držav na svetu«. Po novem ob-

rambnem načrtu bodo vse tvornice vojnih potrebščin prenešene na uralsko področje in še dalje v središče države in proti Daljnemu vzhodu. Na Daljnem vzhodu bo ustanovljena samostojna vojna industrija. Vsa področja vojne industrije bodo izpopolnjena po najmodernejših tehničnih iznajdah. Nova petletka bo posvečena tudi izgraditvi ruske kemične industrije, rudarstvu, proizvodnji elektrike in izpopolnitvi prometa.

Samoupravam sredstva!

V predlogu finančnega zakona za leto 1939/40 je v členu 74. naslednje zakonsko pooblastilo: »Pooblaščuje se ministrski svet, da more v svrhu vpeljave narodnih samouprav, radi dekoncentracije in decentralizacije državne uprave, radi njene uprostitve in njenega zenačenja, na predlog pristojnega resortnega ministra, ministra notranjih zadev, s pristankom finančnega ministra z odredbami z zakonsko močjo prenesti postopno na bane (odnosno na upravnika mesta Beograda) del poslov iz pristojnosti vrhovne državne uprave. Krediti za te prenešene posle se bodo v tem budžetskem letu odprli banom, za bodoče budžetsko leto pa bodo vnešeni na prikladno mesto.« S tem pooblastilom, ki bo postalo zakon, se obljublja naši državi dolgo zaželjena preosnova državne uprave, prepotrebno demontiranje pretiranega, državi kvarnega centralizma, in vpeljava resničnih samouprav, ki so osnova vsake demokracije. Bilo bi znak velike politične preproščine, ako bi pričakovali, da bo naša država takoj postala najpopolnejša demokracija z dovršeno samoupravno ureditvijo. Kakor povsod, je tudi v tem potreben razvoj. Upamo pa, da bo podan začetek tistega razvoja, ki bo dovedel do takšne notranje preureditve naše države, ki bodo z njo poleg Srbov tudi zadovoljni Hrvati in Slovenci.

Takoj ob začetku te notranje preosnovne akcije, ki se tiče naše države, pa je treba poudariti, da ni resnične ljudske samouprave brez potrebnih gmotnih sredstev. Denar je življenjski živec tudi za samoupravo, brez njega ne more samouprava niti zaživeti, kamo-li obstojati in delovati. Dosedanje banovinske samouprave so bile samo nekaj okvir za sliko, ki pa je v okviru ni bilo. Bolehale so poleg pomanjkanja pristojnosti na pomanjkanju gmotnih sredstev. Živele so od samih doklad, trošarin in taks, torej od sredstev, od katerih se ne more živeti tudi ob največji vzdržnosti. Neobhodno je torej potrebno, da se gotovi davčni viri stalno dodelijo samoupravam. Kateri so ti davčni viri (neposredni davki ali monopoli, trošarine, takse) ne pride prvotno v upoštevanje. Gre predvsem za to, da so ti donosi stalno in zakonito dodeljeni samoupravam. Ves problem samoupravnih financ bi se za vso državo menda najboljšje rešil s tem, da se direktni (neposredni) davki prepustijo samoupravam. Ti davki so namreč najbolj prirojeni pokrajinskim posebnostim in tudi najbolj gibčni. Njih donos znaša letno nad poldrugo milijardo dinarjev, torej okoli 23% davčnih dohodkov. Za prvi obseg poslov, ki bodo prešli na samouprave, bi to morda zadostovalo. Dosedanji viri banovinskih dohodkov kajpada ne bi smeli